

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

2. Amißio indifferentiae ad bonum & malum fuit causa calumniarum,
quibus Pelagiani Catholicos Manichaeismi, & eversae libertatis arguerunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPVT SECVNDVM.

Amisio indifferentiæ ad bonum & malum fuit causa calum-
niarum, quibus Pelagiani Catholicos Manichæismi,
& eversæ libertatis arguerunt.

QUO CIRCA mirum cuiquam videri, & non immerito quæri potest, quid illud fuerit in doctrina Augustini, quod tantum stomachum Pelagianis moverit, ut eum tot opprobrijs oneraverint, tot querimonijs Manichæismum ab inferis revocasse questi fiat. Neque enim credibile est, solam simplicemque adiutorij cupiditatem necessitatem tantis clamoribus dedisse locum: cum ipsimet, maximè postquam essent Apostolicæ Sedis auctoritate damnati, cognitionem & illustrationem Dei, legem, præcepta, exempla, gratiam habituales, ipsique Iulianus etiam gratiam actualem quæ in hac vita velle libertatis impletur, sopitosque charitatis ignes suscitaret, non invite taceretur. Accuratius igitur quisnam iste lapis offensionis hanc explorandum est: ut simul elucescere possit, quousque vel hæreticis nostris temporis relicto, vel nonnullis Catholicis recentioribus ac eccidendum sit, quum isti magnopere libertatem ad bonum erigunt, illi deprimunt. Augustini enim sententiam in hoc argumento antiqua Ecclesiæ & veritatis esse sententiam, neque hæretici de quibus loquor dubitant, neque Catholici dubitare permittuntur. Nam isti statui libertatis arbitrij ad bonum, quem Augustinus tradidit, velut immobili basi tota necessitas, & natura, & intelligentia Christiana gratiæ ita nititur, ut eo laudatissimo, hanc funditus everti necessarium sit. Res illa quippe in indivisibili sita est, ut si vel latum ducedas unguem à veritate, quam sanctus Doctor de liberi arbitrij statu tradidit, tota ejus doctrina de gratia modulo & statui libertatis attemperata in fumos & chimeras humanæ cogitationis evanescat. Vnde usque ad adventum S. Iohannis nemo scriptorum Catholicorum inventus est, præcipue Latinorum, inter quos Pelagiana hæresis magis viguit, & quorum sermone sparsa sunt, qui illum liberi arbitrij statum, in quem ex Augustini mente præcipitatum sumus, in dubium revocaverunt.

Ut igitur plenius intelligatur Pelagianorum accusatio & Augustini defensio, totiusque status libertatis arbitrij post peccatum, sciri debet, aliud esse, voluntatem esse liberam ut velit & operetur iustitiam; aliud, non indigere ad illa præstanda Dei adiutorio. Fieri enim potest, ut potentia sit libera ut velit aut faciat, & tamen ad hoc indigeat adiutorio. Res ista perspicua est in actionibus corporali-
bus subjectis libertati. Arbitrium quippe

liberum habemus, ut oculis sanis in luce constituti cernamus aut non cernamus: cum tamen cernere sine lucis adiutorio nequeamus. Libertas igitur alicujus actionis non excludit adiutorium; quamvis etiam ex se non postulet. Cernere quippe libere possumus præsentente luce & sanis oculis, & non cernere; quamvis illud lucis adiumentum postulet, hoc non item. Quod quidem & exemplis tam externarum quam internarum facultatum ita manifestum est, ut nec ipsi Pelagiani hoc negaverint. Expressissimè enim Pelagius magister omnium docet, loquitur, audit, videt, esse nostrum arbitrij acque voluntatis; cum tamen nihil eorum sine certis adiutorijs, ut lucis, specierum sensibilium, sanitatis potentiarum, & similibus fieri queat. Docet item ipse Pelagius, vel discipuli ejus Catholicorum disputationibus tracti, gratiam (meritis videlicet datam) ad bene operandum esse necessariam; tamen nemo recte sine libera voluntate operatur. Libertas igitur potentia non solum externæ, quæ imperium volenti sequitur, sed etiam ipsius voluntatis cum adiutorij vel gratiæ necessitate planissimè consistere potest. Nullibi hoc evidentius, quam in Adamo recentior condito, & in Angelis viatoribus patuit: qui nullum edere potuerunt bonum ac pium voluntatis motum, sine divinæ gratiæ velut lucis cujusdam celestis adiutorio: quamvis eos Deus cum libero voluntatis arbitrio condidisset. Vtrumque superius fusissimè, & ex immovibilibus Augustini imò fidei Catholicæ fundamentis demonstratum est. Cujus rei ratio est, quod liberum non sit idem quod fortissimum, & per seipsum ad quolibet actus bonos validum. Hoc enim soli Deo competit, qui nullius rei, neque substantiæ, neque qualitatis, neque lucis, neque gratiæ adiutorio opus habet: sed sola sua simplici omnipotenti voluntate quidlibet potest. Liber est igitur respectu alicujus actus boni, qui illum habet in sua potestate, ut adsit si voluerit, non adsit si noluerit, ita videlicet ut hoc ab ipsius voluntatis nutu pendeat; quemadmodum homo ad videndum præsentente luce, oculis sanis, non velatis liber est: sit enim videns simul acque illos aperire voluerit: qui si graviter læsi fuerint, libertas videndi perijt: quantumvis lux circumfluat, & nihil conlucet adiutorij desideretur. Quod similiter in cæterorum membrorum usu locum habet. Vnde Augustinus sapiens docet, post peccatum in movendis genitalibus perisse libertatis arbitrium. Quapropter libertas ad

bonum

bonum non adiutorio vel divinæ gratiæ opponitur, sed servituti & captivitati ad malum. Nam inter illa duo est directæ repugnantiæ. Impossibile est enim, arbitrium liberum ut velit & operetur bonum esse simul servum & captivum sub malo; sicut hoc omnium hominum sensus renunciat. Non enim ille captivus est, aut compedibus servitutis astrictus, qui cum libuerit pro solo nutu suo liber exire potest: sed ille tantum, qui sub pondere deprimente detinetur, ita ut ad ipsam voluntatem bonam, multoque minus ad operandum bonum suo nutu non possit surgere. Dari enim possunt in ipso voluntatis arbitrio quædam impedimenta, seu vincula voluntatis, quibus fiat, ut apex ejus, cujus est consentire vel dissentire, quasi glutino quodam delectabili alligetur creaturis, quod nullo modo possit suis viribus dirumpere; sed cælitus gratiæ potentissimâ contrarium affectum inspirante dissolvi debet. B Quod quamdiu non se erit Deus, facit autem cum voluerit, arbitrium non est liberum ut operetur aut velit bonum; sed sub mali seu peccati affectu depressum, captivum, servumque possidetur. Vnde Augustinus: *Cum ergo dicitur homo tradi desiderijs suis, inde fit reus, quia desensus a Deo cedit eis atque consentit, vincitur, captus, traditur, possidetur. A quo quis enim devictus est, hinc & servus additus est.* Et alibi: *Nec libera voluntas dicenda est, quamvis est vincens & vincens cupiditatibus subdita.* Hoc est ergo quod Catholica fides prædicat, tale arbitrium non solum esse adjuvandum gratiâ, ut velit & faciat bonum, sed etiam esse liberandum, ut velle possit & facere. Multum enim ista differunt, juvari, & liberari. Adam aditus est ut illa posset, non liberatus: affectus enim ejus non erat sub ullo vincens pondere cupiditatis captivus aut servus. Vnde velle poterat sine ulla gratiæ voluntatem ab illis vinculis liberante. C Qui autem vincens est, quantumvis adsit gratia qualis Adamo semper præfens fuit, velle non potest; quia tali gratiâ uti non potest, sicut nec oculus laesus aut vittâ clausus lucis adiutorio: sed vinculum cupiditatis aliâ majore voluntate cælitus inspiratâ superari & solvi debet, sicut oculus læus collyrio aut medicinâ sanari; alioquin sub durissimo servitutis jugo non in corpore, sed in ipso animo & voluntate, hoc est, in voluntatis consensu captivus manet, juxta illud Augustini de semet-ipso: *Velle meum tenebat inimicus, & inde mihi carnem fecerat, & constrinxerat me.* Nimirum volvit se ipsum in vinculo suo, & dum nititur surgere, in vulnere vulneris surgit, ut optime Prosper.

Lib. 8. Confess. cap. 5.

Prosper. Carm. de ingratis.

Qui istos duos liberi arbitrij status, ac differentias plus quam toto cælo discrepantes

nondum potest capere, saltem gravissimos peccatores fide & omni cælesti lumine ab infantia ad senectutem usque destitutos, vel certe in inferno positos intueatur: cernit ibi, spero aliquam voluntatis eorum differentiam ab ea in qua Adam conditus fuit. Ille enim in tantâ æquilibrium solo nutu sese quocunque videretur, impellere poterat; nihil enim omnino intus vel extra resistebat: hi tanto pondere in cupiditates ab infantia radicata, actibus roboratas, & in necessitatem verfas, cum tanta delectatione ruunt, ut etiam ab eis velle discedere magnam miseriam esse judicent, & eis implendis se beatissimos putent. Istos saltem sub cupiditatum vel carnalium vel infernalium vinculis captivos esse videant atque fateantur, à quibus se gratiâ solvente destituti, expedire non possint, ut bonum, quod etiam ignorant ac detestantur, velle possint aut operari. Nihil enim in antiquâ Ecclesiæ fide exploratius fuit, ut suo loco dicendum erit. Quod si nec illud novis fortassis opinionibus præpediri in ullo hominum genere in hac vita vivente fieri credant; saltem tantisper, donec Augustini sensum plenius intellexerint, consideratione beatorum, quorum voluntas solius creatoris charitate vincens detinetur, fieri posse opponant, ut etiam sub cupiditate creaturæ captivum possideatur arbitrium. Longè enim facilius deorsum voluntas captiva detineri potest, quò iuapte vergit pondere, quam sursum supra suam naturam vincens & captiva suspendi.

Sententia igitur Augustini, quam tantopere Pelagiani detestati sunt, non alia quam ista est; quod arbitrium voluntatis post lapsum primi hominis, antequam divinâ gratiâ visitetur hoc est, antequam Christianam suscipiat fidem unde incipit gratia, sub cupiditatibus terrenis ita arcte captivum possideatur, ut libertas illa voluntatis velut ferreis vinculis astricta nullo modo possit surgere, ut bonum velit aut faciat; sed ut tantummodo captivo motu versetur in malo. Qua de causa liberum arbitrium toto illo tempore non tam esse liberum, quam servum, hoc est liberum esse justitiæ, peccati autem servum sublatâ funditus indifferentiâ proximâ ad bonum & malum. Doctrina ista in Augustini scriptis tam luculenta & perspicua est, ut ausim dicere, nullam in hac tota materia esse clariorem: quam ipse non tanquam opinionem suam, sed tanquam immobilem Christianæ fidei basin docet, cui tota œconomia, Christianæ gratiæ & voluntatis incumbit. Nos eam aliquot argumentorum classibus, quam brevissimè fieri poterit, confirmabimus.